

Campsentelles, 7
2004

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCS
AMICS DE CABANYES

Mn. Daniel
Monserdà
i Tintó,
rector de
Sant Fost

FERRAN
PÉREZ I GÓMEZ

El 12 d'octubre d'enguany Mn. Daniel Monserdà va fer 44 anys de la seva arribada a Sant Fost. Durant tot aquest temps la parròquia ha estat el centre de nombroses iniciatives que han marcat el tarannà del nostre poble, entre les quals podem esmentar la Cavalcada de Reis, Els Pastorets, el Pessebre Vivent o el Casal Parroquial. També ha estat notable l'activitat com a escriptor de l'actual rector amb llibres com *El canonge Rifà, fill il·lustre de Sant Fost*¹, *Noces d'argent del Dia de la Parròquia de Sant Fost (1957-1982)*² o *Ara fa 50 anys. Memòries de Mn. Salvador Balletbò i Duran*.

Per tot plegat no és gens agosarat afirmar que els darrers anys de la vida social, cultural i religiosa de Sant Fost no s'entenen sense la figura d'aquest sacerdot i per això hem decidit entrevistar-lo, a fi de conèixer més a prop les seves vivències i impressions.

On i quan va néixer?

A Mollet del Vallés, en el carrer Barcelona número 4, que aleshores

era una fusteria. Els meus pares es deien Joan i Antònia i els meus germans Josep i Dolors. Vaig néixer a la vida mortal el 21 de juliol de 1927 i a la vida immortal el 15 d'agost del mateix any per mitjà del sagrament del baptisme que me l'administrà Mn. Jaume Serra, vicari de Mollet. És ben curiós que els meus padrins foren els meus mateixos germans que tenien 11 i 1 anys d'edat més que jo.

Quins records té de la seva infantesa?

Els meus anys d'infantesa són bastant tristos perquè vaig haver de viure tres anys (1936-1939) sota la dictadura marxista i que, ara, en diem de guerra, però en els nostres pobles del Vallès i d'unes tres quartes parts d'Espanya foren d'una terrible i ferotge persecució contra l'Església. El front de guerra sempre el tinguérem molt lluny, jo anava a l'escola (els Estudis Nous) cada dia amb tota tranquil·litat i els diumenge anàvem al cine de l'Ateneu, tocant, es pot dir, a casa meva. La tristesa era perquè vaig haver de veure com profanaven, cremaven o enderrocaven el nostre temple parroquial i a tots els dels altres pobles i ciutats: Granollers, Montcada, Sant Fost, Parets, etc., així com també totes les escoles dirigides per religiosos o religioses, tant del meu poble com de Barcelona i de tot arreu, sense cap excepció. La de Mollet la convertiren en el Centre del Comitè Revolucionari, això és, la seu central dels que dirigien i executaven totes les barbaritats que es proposaven.

Tres anys de persecució i assassinats del molletants catòlics, emprisonant i imposant multes als que consideraven que no pensaven com ells perquè assistien els diumenges a l'església. Confiscaren per la força (robaren) els pocs cotxes i camions que hi havia a Mollet per anar al front o pel que els semblava; col·lectivitzaren (prenien) les fàbriques, tallers, botigues, cases, torres (les de Sant Fost totes), camps, vinyes, horts... A casa meva teníem una fusteria i van venir amb un camió i s'ho van emportar tot; aquell dia, jo tenia 9 anys, vaig plorar.

Els actors i Mn. Daniel Monserdà reben l'ovació del públic en acabar la representació de l'obra de Folch i Torres D'aquesta aigua no en beuré. Era el Nadal de l'any 1960. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

Curiosa fotografia dels músics dalt d'un camió en la primera Cavalcada de Reis, el 5 de gener de 1962. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

De petit va venir algun cop a Sant Fost?

De petit venia bastant sovint a Sant Fost per la bona amistat que els meus pares tenien amb una família d'aquí: el Pepet Recolons i la Quima Ventura; jo *disfrutava* molt perquè podia jugar amb els dos fills petits que tenien: l'*Antònio* i l'Eduard, però quan *disfrutava* més era en el temps dels raïms perquè ens cuidàvem de trepitjar-los i alhora venia la mainada d'allà el voltant i ens divertíem de debò.

També recordo, com a cosa ben curiosa, que vaig venir a Sant Fost amb tots els escolans de Mollet, tot acompanyant el nostre Sr. Rector, Mn. Josep Casanovas que era condeixeble del mossèn d'aquesta, Mn. Salvador Balletbò³, a la benedicció i inauguració de l'església actual. Qui ho havia de dir que aquell escolanet al cap de vint anys en seria el rector? Però quan vaig venir més a Sant Fost en la meua infantesa fou durant els tres anys de guerra o de persecució, perquè com que les botigues d'aliments estaven buides, aleshores cada família havia d'espavilar-se com podia per poder menjar i a mi els meus pares m'enviaven, cada setmana, a ca la Quima a comprar vi i jo venia amb la bicicleta del meu germà perquè a ell l'obligaren a anar al front de Madrid; no cal dir que jo venia molt tranquil·lament, des de Mollet, sense trobar cap cotxe pel camí.

També vaig venir a Sant Fost a dos casaments: el primer fou el del meu germà en el 1945 que es casà amb una filla d'aquesta, la Cebriana Torrents; en aquell dia jo acabava la Filosofia. El segon fou en el 1951, el de l'Antoni Recolons amb la Loreto Fullà; feia set mesos que jo havia cantat la meua primera Missa.

Com va ser que entrés al Seminari?

En el 1939, amb l'entrada dels nacionals, Mollet i tot Catalunya recuperà la llibertat religiosa i jo vaig poder tornar a fer d'escolanet i en aquell temps, cada dia hi havia baptismes i casaments, perquè portàvem

un retard de tres anys. Recordo que bastants nens ja venien tot caminant a batejar-se i enmig d'aquell ambient molt joiós, un altre escolà em digué que ell estudiaria per a capellà; es deia Jordi Erra Fabregat i això em va fer pensar que jo també en podria ser. Jo em pensava que a l'entrar al Seminari em començarien a ensenyar-me de celebrar la Missa i això no va arribar fins als últims sis mesos de tota la carrera.

Quant de temps va estudiar-hi?

Dotze anys d'estudiar internat en el Seminari, del 1939 al 1951. Com un consol teníem tres mesos de vacances que encara els aprofitava per venir a Sant Fost a aixafar raïms, tot i essent seminarista. Tot els anys, dotze en total, vaig estudiar en el Seminari Major de Barcelona, perquè el de La Conreria no existia com a Seminari, encara era monestir dels de la Cartoixa.

Al menjador, que era molt gran, sempre hi havia silenci i un de nosaltres li tocava llegir; era un encàrrec que canviaven setmanalment. El lector menjava després juntament amb el fàmuls, això és, amb els que servien a taula i aquests també els renovaven cada setmana. La lectura es feia en directe, de viva veu, sense cap micròfon; després ja es modernitzaren, però en la meua època no en teníem. Amb soroll dels plats i coberts calia tenir bons pulmons perquè tots et poguessin sentir. Els diumenges i els dijous podíem parlar, d'això se'n deia "Gràcia". A l'hora d'esmorzar llegíem cada dia *La imitació de Crist* en llatí⁴.

No tenien dies o hores d'esbargiment?

El reglament del Seminari pressuposava que nosaltres teníem un treball mental molt fort i estava previst que endemés de les estones d'esbarjo que teníem al pati, jugàvem molt, especialment a bàsquet, cosa bastant estranya en aquell temps, i jo hi *disfrutava* molt perquè en el meu poble

sempre hi havia hagut molta afecció i de seguida em vaig destacar entre els “bons”. El Reglament disposava que els diumenges i els dijous sortíssim a caminar junts, cap a un mateix lloc, però en petits grups, sempre de tres en tres (en déiem “ternes”) mai de dos en dos i així fins al lloc concret que el superior ens havia assignat. Els diumenges la sortida era més llarga i els dijous anàvem més a la vora, però sempre a peu, fins a l’extrem del port, al Trencaones o tal volta al cim del Tibidabo. Us imagineu les sabates i sabates que gastàvem entre el jugar i el caminar?

Quin pla d’estudis tenien?

En el Seminari hi havia tres seccions: la dels Llatins, la dels Filòsofs i la dels Teòlegs. La primera era pràcticament el batxillerat i anàvem tots amb bata de color xocolata i durava cinc anys. A la segona fèiem tota la filosofia i simultàniament hi havia altres assignatures: matemàtiques superiors, biologia, física, química, geologia, etc. En aquesta secció ja anàvem amb sotana tot el curs. El professor de geologia, el Dr. Josep Batallé, era considerat com el més terrible i exigent perquè ens feia els exàmens durant el curs sense avisar i ell encara buscava un dia que no t’ho pensessis, per exemple, immediatament d’arribar de les vacances de Nadal i Reis. Els seus exàmens eren coneguts amb el nom d’*atracos*. Els del meu curs ens aprovà a tots com una cosa molt prodigiosa i segurament també perquè estudiàrem de valent; un altre motiu fou perquè li portàrem molts fòssils i minerals; jo recordo que vaig anar dues vegades a la pedrera de can Donadéu, des de Mollet, a buscar galena i el Dr. Batallé va quedar molt content. Acabat el curs, en agraïment que tot va anar molt bé, vaig anar a Olesa de Montserrat a buscar fòssils i ell els va posar en el Museu Diocesà (que per cert, és dels millors d’Europa gràcies, en gran part, a l’interès de tan prestigiós catedràtic). En el meu temps deien que a la Universitat, que també n’era catedràtic, era molt més pitjor.

Mn Daniel i els paletes del Minguet amb l'estàtua de sant Faust, obra de Josep Ricart, abans de col·locar-la a l'interior del temple. Fotografia presa a la plaça de l'església el 1963. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

Mn. Daniel dirigint el cant de les nenes i els nens de les Caramelles en la Pasqua de 1968. La conservació i promoció de les tradicions catalanes ha estat una constant en la tasca pastoral de Mn. Daniel Monserdà. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

I a la Teologia què feien?

Quan arribàvem a la secció de Teologia començàvem a donar les primeres passes cap a l'altar. Nosaltres en el segon curs rebérem la “Clerical tonsura”: ens feien la coroneta al cap i anàvem sempre amb sotana, pel carrer no ens distingíem de cap capellà. En el tercer curs el Sr. Bisbe ens conferí les “Ordres menors.” En el quart, el sotsdiaconat i el diaconat i en el cinquè el presbiterat. Totes les ordres ens les administrà el Dr. Gregori Modrego, generalment a la mateixa capella del Seminari i el sacerdoci fou a l'església parroquial de Sant Josep Oriol de Barcelona. Era el dia 4 de març de 1951. Rebérem l'orde sacerdotal en tal dia 47 diaques. Jo tenia 23 anys i fou necessari que el Papa de Roma, Pius XII, em donés un permís especial per a poder-me ordenar perquè encara no tenia l'edat canònica. També n'hi havia de bastants grans, entre ells dos advocats, un metge, un filòsof i cinc mestres.

Del seu curs va sortir algun personatge destacat?

Del meu curs tenim un bisbe, Mons. Pere Tena; un abat, Dom Felicià Garreta i dos canonges, Mn. Pere Farnés i Mn. Joan E. Jarque. Ara només falta que en surtin força sants. Una cosa ben curiosa i que ara sorprèn és que els estudis superiors els fèiem en llengua llatina, eren els tres de filosofia i els cinc de teologia, conjuntament amb el Dret Canònic i la Sagrada Escripura, etc. El professor explicava i preguntava en llatí; els llibres de text també eren en llatí; les lliçons es donaven en llatí i els exàmens igualment. Per això podíem actuar després en les esglésies i en totes les cerimònies litúrgiques en llatí, encara que els fidels no entenguessin res. Avui ja no es fa res en llatí en el nostre Seminari.

Què és el que més recorda d'aquella època?

La vida del Seminari era molt seriosa i amb molta disciplina, moltes hores d'estudi, intercalat amb l'esport i la oració. Tots havíem de tenir una escombra a l'habitació i cada dijous al migdia, cadascun havia d'escombrar i netejar la seva. Cada dia en llevar-nos havíem de desfer el llit i després, quan tornàvem d'oïr Missa, l'havíem de fer i tenir-lo ben arreglat durant tot el dia; i tot això durava fins a l'últim dia d'estar en el Seminari, encara que ja fossis sacerdot, tal com ens passava a nosaltres que des del mes de març ja érem sacerdots i continuàvem en el Seminari fins al juny, que s'acabava totalment el curs i aleshores el Bisbat ens destinava a una parròquia i després ja començava una vida ben diferent.

Quants alumnes eren en començar els estudis i quants van acabar-los?

Quan vaig entrar en el Seminari el 1939 en el meu curs érem 62 alumnes; d'aquests n'acabàrem 22 i després, durant els diferents cursos de la carrera se n'hi ajuntaren altres que ja tenien el batxillerat o alguna carrera acabada. En resum, rebérem el presbiterat 42 condeixebles. Entre els membres d'un mateix curs teníem i seguim tenint una gran germanor, fruit de conviure tants anys junts, passant alegries i tristeses, esperances i il·lusions. Els del meu curs, cada any, des que sortírem del Seminari, ens trobem el dia 4 de març, perquè és l'aniversari de la nostra ordenació i fins ara, cada any, ens reuníem a la parròquia d'algun dels del curs. A Sant Fost hi han vingut dues vegades, aquest dia tots l'esperem de debò.

Quan el van ordenar i quines van ser les primeres parròquies?

El dia de la meva ordenació indirectament ja l'he contestada: fou el 4 de març del 1951 a la basílica parroquial de Sant Josep Oriol de

Barcelona, enclavada al carrer Diputació, molt a prop del Seminari. Les parròquies en les quals hi estat destinat les posaré per ordre cronològic: Santa Maria de Cornellà del Llobregat, Sant Xavier de la barriada d'Horta, Sant Joan d'Horta, a totes com a vicari i a la Casa de la Santa Creu com a capellà de les monges. Total quatre anys de vicari, des del juny del 1951 a l'agost del 1955.

Com a rector em vaig estar a Sant Pau de la Guàrdia (Els Brucs) del 1955 al 1960 i seguidament a Sant Fost.

Per què el van enviar a Sant Fost?

Això no ho sé, ni ho vaig preguntar mai, però la meva impressió, pel que em digué el Dr. Alexandre Pech, que era el secretari del Bisbat en aquell temps i antic ecònom de Mollet, és perquè pogués estar més a prop dels meus familiars.

El que us puc assegurar és que jo no ho vaig demanar mai, ni m'ho esperava, gairebé m'hi oposava, però després veient que els meus superiors ho feien amb bona intenció i comprenent clarament que era voluntat de Déu, ho vaig acceptar, encara que jo em pensava que només m'hi estaria set o vuit anys i el dia de la Mare de Déu del Pilar en va fer 44.

Com era el poble de Sant Fost d'aleshores?

El poble de Sant Fost de quan jo vaig arribar en el 1960 a l'actual ha canviat moltíssim. En aquell temps per una part era agrícola i per l'altra estiuejant, tots ens coneixíem, difícilment moria un feligrés sense sagraments i el poble era bastant petit, des del Besòs fins a can Mas Carbassa. A l'estiu es duplicava perquè venien molts estiuejants i d'aquí no marxava ningú, la majoria tenia torre pròpia i els diumenges, gairebé tots venien a l'església.

Hi havia dues escoles, una a la plaça de la Vila, ara són els baixos de l'Ajuntament i l'altra al carrer Barcelona, on ara hi ha la drogueria de la Montserrat Serrano i el bar de cal Pedro. Totes eren unitàries: un professor per a tots els nens i una professora per a totes les nenes, des dels 6 anys als 14, que era l'edat que ja podien anar a treballar i tots a la mateixa aula.

Les celebracions religioses també han canviat força?

Algunes sí, com per exemple, els enterraments: tothom es concentrava a casa del difunt i a l'hora convinguda, junts, anàvem cap a l'església tot acompanyant el difunt que era portat en un cotxe de quatre rodes i tirat per un o més cavalls. Arribats a l'església celebràvem el funeral si era el matí i un respons si era a la tarda, perquè en aquell temps no es podia celebrar Missa a les tardes per raó del dejuni eucarístic i quan es donava aquest cas els familiars escollien un dia que ells els anés bé per tenir el funeral. Tota la litúrgia exequial era en llatí, la Missa era cantada en gregorià i generalment en feien dir una o dues mes resades en les quals s'hi resava el Rosari.

Sortint de l'església anàvem, junts, al cementiri, tots a peu, tant si feia sol com si plovia; allà resàvem l'últim respons i un cop el difunt estava tapat, cadascun retornava a casa seva caminant, com una cosa molt natural. Us imagineu l'estona que duraven aquells enterraments?

Recorda algun fet curiós?

Sí, fou per les festes de Nadal del 1962. Durant la nit de la Missa del Gall es posà a nevar com ningú havia vist mai, ni crec que mai més veiem cosa semblant; el gruix de la neu era aproximadament d'uns 80 cm d'alçària i aquí no hi estem acostumats ni preparats per enfrontar-nos-hi i amb totes aquestes circumstàncies va morir un noi, solter, que

es deia Patrocini Gutiérrez Carballo i vivia a la barriada de Can Quelet, al carrer Sant Jeroni i naturalment havíem de portar-lo a l'altre extrem del poble, al cementiri, i no teníem màquines ni res semblant per treure la neu. Jo el recordo molt bé aquest xicot perquè va tenir una malaltia llarga i molt sovint li portava la Sagrada Comunió.

Ningú es movia de casa, tothom tenia torrons i menjar de sobres, bona escalfor i vacances de Nadal, però el difunt no es podia quedar a casa seva. Fou necessari que l'alcalde, en Josep Tomàs⁵ (el Pepito de Can Julián), actués seriosament i tots els homes de menys de 40 anys, de grat o per força, sortiren a treure la neu fins al cementiri perquè poguéssim passar l'enterrament. Jo crec que tots els que ho visquérem no podrem oblidar-ho mai. El dia 27 de desembre l'enterràrem.

Alguna altra anècdota d'aquesta nevada?

Sí, també en aquesta nevada una veïna del difunt esmentat, la Consol Pericas, casada amb el Domènec Serrano, la van haver de portar a Mollet perquè li nasqués el seu fill Ferran, però sense cotxe, amb una espècie de llitera improvisada. Els dos infants van néixer bé i ara tots dos són casats i pares de família.

L'aspecte exterior del poble ha canviat gaire?

Pensa que quan vaig arribar a Sant Fost no hi havia cap carrer enquistanat, ni amb voreres, ni il·luminat, només alguna bombeta als llocs claus o cèntrics, però entre totes no passaven de la dotzena i ara tots els carrers estan asfaltats, amb voreres, ben il·luminats per transitar-hi tranquil·lament a l'hora que sigui

De dues escoles unitàries, ara tenim parvulari, escola amb 18 aules, menjador, patis i 22 mestres i fins i tot institut de secundària amb 63 professors. Una altra gran millora és l'ambulatori amb 18 metges i amb

Els Reis i Mn. Daniel en el moment de passar el públic a besar el Nen Jesús a l'església parroquial, en la Cavalcada de 1962. Al darrera s'hi observen els joves que formaven la comitiva amb uns grans ciris o brandons. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

L'església parroquial de Sant Fost tota nevada en el famós i blanc Nadal de 1962. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

moltes atencions i gràcies a l'invent de la Seguretat Social ho tenim gratuït. El problema actual és l'aparcament dels que han d'anar a alguns d'aquests llocs, perquè tant l'ambulatori com l'institut és per als de Sant Fost i també per als de Martorelles de Baix i de Dalt.

Vostè sempre ha tingut cura de les tradicions catalanes: recorda algunes de les que ha organitzat?

Al desembre del mateix 1960, als dos mesos d'haver arribat, organitzàrem un concurs de pessebres que després continuà durant molts anys i per repartir els premis organitzàrem una representació teatral amb els joves de la Parròquia, per donar-los a la mitja part. L'obra escollida fou *D'aquesta aigua no en beuré*, d'en Josep M. Folch i Torres i la posàrem en escena durant les vacances de Nadal. Cal recordar que en aquell temps no teníem sala d'espectacles i improvisàrem tot. Recordo que l'escenari el férem amb portadores i fustes a sobre que ens va deixar el meu germà de la seva fusteria; sempre hi regnava la germanor i la il·lusió. Els esforços que hi posàrem foren molt ben premiats i l'èxit fou total i extraordinari.

També durant trenta anys seguits, cada any per Pasqua cantàvem les caramelles, amb d'èxit; després (generalment per Sant Joan) sortíem d'excursió amb uns quants autocars, la majoria ho esperava, tant els fills com els pares perquè en aquell temps ningú tenia cotxe.

Quan començaren les representacions d'Els Pastorets?

Vist el bon resultat d'aquesta representació teatral, els joves encara s'animaren més i pel Nadal següent preparàrem *Els Pastorets* de Folch i Torres, tot i que encara seguíem sense local. Els assaigs els teníem al pòrtic de l'església, tot i que hi feia molt de fred, però tots érem joves, jo també, i ho podíem superar. Repartírem propaganda i el dia de Sant Esteve del 1961 els representàrem, improvisant-ho tot com l'altra ve-

gada, però l'assistència fou tan nombrosa que els haguérem de repetir dues vegades més.

L'any següent hi tornàrem amb una mica més d'experiència, però sense res, improvisant però encara amb més èxit, anant a representar-los a diferents pobles. Des d'aquell temps a Sant Fost ja no s'ha deixat de representar *El Pastorets* per les festes de Nadal, fins que construïrem el Casal Parroquial i així, després i fins ara, s'han pogut fer més fàcilment i millor totes les coses.

Recorda com començà la Cavalcada de Reis?

Ho recordo perfectament, tot i que han passat més de 40 anys. Enmig d'aquest ambient nadalenc, alguns joves dels que havien actuat en l'obra teatral, plens d'alegria i amb ganes de col·laborar amb la parròquia per millorar-la s'animaren i per Cap d'Any vingueren uns quants d'ells com a patges reials a buscar les cartes dels nens en sortir de la Missa que celebràvem a les 12 del migdia. L'èxit fou total. L'any següent preparàrem la recollida de cartes i endemés la Cavalcada en la qual hi col·laboraren tres famílies que tenien cavall a casa seva per actuar a la mateixa. El primers que actuaren de Reis foren el Ton de can Gaig, el Josep de cal Vaquer i el Pere de ca la Tereseta; cada un portava el seu cavall i el que feia de Rei anava a dalt; el Blanc era el cunyat del Pere, l'Anton Torrents; el Ros el mateix fill del Ton i el Negre el Lluís "Barberet".

No teníem res i començàrem de zero: el Sr. Molas⁶ ens regalà la roba (de can Fàbregas) i la meva germana va tallar-la i cusir-la amb l'ajuda també de l'Angelina Falguera d'Oferil. A la Cavalcada només hi anaven els Reis amb els cavalls i una dotzena de nois al seu entorn amb torxes enceses. Sortiren de la granja Coromines, passaren per tot el poble fins a l'església i acabaren a can Toni. Allà menjarem quatre galetes amb vi bo de la mateixa casa... i tots contents, esperant l'altre any per tornar-hi. A l'arribada a l'església besaven l'Infant Jesús i l'alcalde els donava un

grapats de claus per poder obrir totes les portes durant la nit i després tothom s'acostava als Reis per veure'ls millor i besar, també, el Nen Jesús i aleshores els Reis els donaven caramels. Era un acte multitudinari i molt bonic.

D'aquesta manera tan senzilla començarem el dia 5 de gener del 1962 la primera Cavalcada i així continuarem després durant molts anys, encara que cada any millorant més i més fins arribar a la Cavalcada actual. Pensa que nosaltres no teníem diners, només teníem la col·laboració joiosa de tothom i per això superàrem les dificultats i l'èxit va anar creixent.

És veritat que els demanaren a altres pobles?

En el 1967 l'alcalde de Martorelles, en Lluís Matons, veient l'èxit creixent de la nostra Cavalcada ens demanà que anéssim també a Martorelles. Sortíem d'allà i acabàvem a can Romagosa. Al cap de dos anys, el 1969, en Joan Vallbona, alcalde de Martorelles de Dalt, també ens demanà que anéssim al seu poble i aleshores sortíem de can Girona i acabàvem a Sant Fost. Durant tot el camí ens acompanyaven una pila de cotxes de cada poble que hi donaven molta solemnitat. Recordo que en una furgoneta hi anaven alguns músics tocant els seus instruments i que, per cert, hi donaven un to de molta alegria; entre altres recordo l'Àngel Duarte, el Mingo Pedragosa, el Martí "Esquilador", el Jaume Oliveras... Com és de suposar la cosa va anar creixent tant i tant que la Cavalcada s'allargava massa i s'arribà a l'acord de cada poble s'organitzés la seva.

També passats uns anys el dia de Nadal es feia el "Cagar el Tió" a la plaça de l'Església, sota mateix del campanar des d'on es tiraven els obsequis per una finestreta. Tot això alguns ho recordem molt bé perquè ho visquérem i hi participàrem, fins que vingueren uns polítics que, per "posar-se medalles", s'ho agafaren pel seu compte.

Com ha defensat la cultura catalana?

Especialment de dues maneres: fomentant les sardanes i fent classes de català. L'any 1963 un amic meu venia cada diumenge al migdia i acabada l'última Missa ensenyava a ballar sardanes a la plaça de l'Església; acabat l'assaig amb un altaveu les ballaven. Després d'inaugurar el Casal⁷ es començaren a donar classes de català en una de les sales del mateix Casal; la professora era la Sra. Maria Cuní i Sans, de can Miqueló, i el nombre dels assistents, nois i noies, una vintena que ompliren aquella saleta entre els anys 1970 i 1974. Ara, en els nostres dies, alguns volen fer creure que hi havia una gran persecució contra el català; doncs al nostre poble mai no ens digueren res perquè l'ensenyàvem i actuàvem en català en el teatre, en les caramelles, en les sardanes, en el Pessebre Vivent, en la predicació o en la propaganda.

Com va col·laborar la Parròquia amb la Festa Major?

De tres maneres: amb la tómbola, redescobrint l'antiga Festa Major i amb els focs artificials.

Anem a pams: la Tómbola Parroquial.

En l'any 1960, quan jo vag arribar a Sant Fost, la Festa Major era molt pobra o petita, es podia resumir en un envelat que aixecaven a la plaça de la Vila i en una xurreria que venia de Mollet, propietat d'en Ramon Coll Llenas, amic meu d'infantesa i l'atracció més forta o que atreïa més gent era la Tómbola Parroquial. Molta gent de pobles veïns venien a la nostra Festa Major per participar a la Tómbola. Tu em preguntaràs: per què? Perquè tothom en sortia beneficiat amb premis molt considerables. La Tómbola estava localitzada a les aules de l'escola que actualment són els baixos de l'Ajuntament. Es deixà de fer en augmentar les atraccions i, especialment, per trobar-nos cada any amb més problemes i dificultats,

particularment per part de dues entitats, deixàrem d'organitzar aquella tómbola que realment s'havia fet famosa per a tots els pobles veïns.

I com es va redescobrir l'antiga Festa Major?

La festa del nostre Patró, Sant Faust, soldat romà, màrtir, que el Santoral li dedica el dia 28 de setembre, quan jo vaig arribar a Sant Fost ningú no en tenia ni idea, més encara, ni tan sols teníem la imatge d'ell en l'església. A mi em sabia greu que aquesta festa fos tan ignorada, però totalment, com un dia qualsevol i aleshores vaig començar a celebrar una Missa, la pròpia del nostre Patró al vespre del dia del Sant. Els bons feligresos ho captaren aviat i començaren a venir. Per altra banda invitava la mainada que a la tarda, en sortir d'escola, vinguessin a la plaça de l'Església on els hi teníem jocs infantils preparats. Més tard, en tenir la sala d'espectacles del Casal també els féiem algunes pel·lícules engrescadores. Així, de mica en mica, es va anar creant un ambient de festa a nivell popular, fins que l'any 1980 l'Ajuntament el declarà festiu per a tot el municipi. Han passat uns anys i malgrat tot hem de reconèixer que és una festa sense tradició, com si no tingués arrels, perquè ben mirat aquesta festa és la més antiga, però per causes agrícoles (era el temps de tallar els raïms i aleshores totes les cases tenien vinyes) i acordaren fer una festa a finals d'estiu, com un acomiadament als estiuejants que en aquell temps eren molt nombrosos.

De moment celebraren aquesta festa l'últim dissabte d'agost, després per conveniències de l'empresari del cine, en Josep Tintó i Ribes de Parets, es va traslladar al primer dissabte d'agost i ara com sabem a l'últim dissabte de juliol.

Es podien fer tots aquests canvis?

L'Ajuntament d'aquell temps m'ho va consultar i jo els respongué que no hi havia cap impediment en canviar aquestes dates per part de

l'Església perquè aquestes festes són purament lúdiques, no religioses i per altra banda no tenen res a veure amb el nostre Sant Patró, ni són fruit d'alguna promesa o vot de poble i per tant es poden celebrar quan convingui i tantes vegades com convingui.

Finalment, els focs artificials: per què a Sant Fost es fan el primer dia de Festa Major?

Sí, és ben curiós que a Sant Fost es facin els focs artificials, al vespre abans de començar la Festa Major, quan a tot arreu, això s'acostuma a fer a l'últim dia, com a cloenda de la festa. El motiu és molt senzill i jo ho he viscut de molt a prop: era per allargar més la Tómbola, obrint-la el divendres al vespre, vigília de la Festa en el qual no hi havia res i per moure una mica a la gent, compràvem uns quants coets i petards i s'encenien a les 10 del vespre a la plaça de l' Església i seguidament s'inaugurava la Tómbola. En aquell moment d'una manera pública i en presència de l'alcalde, es tiraven en el bombo els números de més valor perquè ningú podés dir que es feia trampa. Després l'èxit dels focs va anar creixent i es traslladaren al camp de futbol (on ara hi ha les escoles) perquè tota la gent els pogués veure millor. Aleshores ja eren uns focs "amb cara i ulls". Finalment se'n cuidà totalment l'Ajuntament i els tornà a canviar de lloc, a l'actual zona esportiva, on encara els hi podem veure. Ara, doncs, ja saps el perquè a Sant Fost tenim el focs artificials en el començament de la Festa Major i no a l'últim dia.

És veritat que la Parròquia durant força anys ha estat un focus de cultura?

A aquesta pregunta haig de respondre afirmativament per tres raons: la construcció del Casal, la creació del Pessebre Vivent i la reconstrucció de Cabanyes.

Com va anar això del Casal?

Pensa que en el 1960, en arribar jo a Sant Fost, no hi havia res. Per això una de les meves primeres preocupacions fou l'adquisició d'un terreny gran de 1200 metres quadrats amb sortida a l'avinguda Monturiol i al carrer Sant Jeroni i allà construir-hi el Casal amb una capella pública (això de la capella m'ho recomanà el Sr. Bisbe). De totes maneres aquest projecte en aquells moments era com una bogeria perquè havíem de comprar el terreny i construir-ho tot i no teníem diners, i el pressupost era d'unes cinc cents mil pessetes i gràcies a Déu i també a l'empresari que fou el Minguet⁸ es va poder fer tot: una sala d'espectacles amb 500 butaques, aire condicionat, tot legalitzat i amb gran assistència setmanal. Al mateix temps s'hi construí una església⁹ per a facilitar dels d'aquella barriada, la Llar dels Avis i com que gairebé enlloc n'hi havia també hi admetíem els de Martorelles i un bar que ara s'ha convertit en una oficina de La Caixa. Amb el temps hi adquirirem més terreny per a l'espai del jovent i per a aules de la catequesi i un bon pati per jugar-hi la mainada.

I, finalment, quan es va inaugurar?

El 24 de setembre del 1967, festa de la Mare de Déu de la Mercè, el canonge Ernest Ros, Canceller-Secretari del Bisbat, beneïa la primera pedra. El 19 de març del 1969, festa de Sant Josep, s'obria el cinema i el 13 de juliol del mateix any, tot celebrant la XIII Diada de la Parròquia, el Dr. Ramon Daumal, Bisbe Auxiliar de Barcelona, beneïa i inaugurava el Casal Parroquial. Et puc assegurar que va ser una gran festassa, precedida d'una setmana d'actes culturals, literaris, esportius, musicals i recreatius.

Què va sentir en aquells moments?

Uns sentiments difícils d'explicar, el pensar que tot aquell gran projecte que semblava un somni, en menys de dos anys es convertia en realitat, una obra de tants milions i després no deure res a ningú. Jo crec que tot això és un motiu per donar gràcies a Déu i d'alegrar-se tots els de Sant Fost perquè fou una millora molt important i convenient per a tots els veïns del nostre poble.

El Pessebre Vivent: quan i com va néixer?

El Pessebre Vivent nasqué d'una manera molt natural: als pocs anys d'arribar a Sant Fost,¹⁰ vaig pensar que per esperar les 12 de la nit i celebrar la Missa del Gall segurament es faria molt pesat per a moltes persones, ja que aleshores ningú tenia televisor i fou quan se m'acudí que podríem fer una representació nadalenca.

I en què consistí?

Encendre un foc al mig de la plaça de l'església amb uns quants pastors i un àngel que des d'una finestra del cor de l'església els anunciava el naixement del Messies; seguidament sortien Sant Josep i la Mare de Déu portant el Nen Jesús i després tothom entrava a l'església darrera d'ells, tot cantant *Les dotze van tocant*. Els actors, tal com anaven entrant, ocupaven els primers bancs del temple. Després es construí a la mateixa plaça la cova, la casa de Zacaries, l'anunciació, la vinguda de Reis... Cada any milloràvem les representacions fins que la plaça se'ns féu petita i passàrem al camp que hi havia al costat de la plaça. Aquí ja usàvem altaveus, música, locutors... La "central" era al cim del campanar.

Entre unes coses i altres ja havien passat més de deu anys i per millorar i per tenir un caire de més Pessebre Vivent, anàrem a la muntanya, concretament al Turó de la Ribalta. Va venir un tractor de l'Elies –gratu-

ítament– i arreglà moltes coses: obrí camins, arreglà la carretera i va fer una plaça bastant gran perquè hi capigués tota la gent. Aquí ja teníem el Pessebre Vivent pròpiament dit. Després es feren algunes modificacions, detalls, millores, però ja contenia tota l'essència del Pessebre Vivent.

Al cap de quatre anys descobríem la pedrera de can Teyà i amb el permís del propietari, el Sr. Josep Villà, canviarem definitivament de lloc. S'obriren camins, construïrem totes les cases d'obra, instal·làrem l'electricitat subterrània i s'adquiriren tots els focus i altaveus; també arreglàrem un petit llac amb oques i una caseta per als locutors, cassets, interruptors, llums, en una paraula, per a tota la direcció general. Alguna vegada, fent broma, jo deia que en aquella caseta hi teníem tot el Pessebre condensat.

Quins canvis ha vist en aquests gairebé 40 anys de vida del Pessebre Vivent?

Els primers 14 anys només el representàvem a la nit de Nadal per esperar la Missa del Gall i prou; després en tenir, podríem dir, més categoria també el representàvem en altres dies. Ara es representa en diferents dies i a la nit de Nadal, mai. L'entrada sempre fou gratuïta, fins que anàrem al Turó de can Ribalta i allà vàrem creure que els espectadors ja podien pagar alguna cosa. El guió sempre ha estat molt fidel a l'Evangelí i amb un to d'alegria. Durant més de trenta anys els vestits, barbes, corones i objectes eren propietat de la Parròquia que els conservava, canviava i millorava. La meva germana en tenia molta cura. Generalment sempre hi he vist molta germanor i alegria.

El que ha canviat més en el transcurs d'aquesta pila anys és l'economia: els primers anys només teníem els ingressos de la rifa de Nadal i l'ajuda de la Parròquia; després amb les entrades la cosa ja millorà i podíem fer excursions de franc; més endavant s'hi sumà una subvenció anual de l'Ajuntament. Tal com jo havia previst i anunciat, el Pessebre Vivent es podria convertir en una font d'ingressos per ajudar la Parròquia o Càritas.

Una imatge de la quixalla preparada per fer una cursa de sacs a la plaça de l'església; en primer terme Ramon Passarell. Vers juliol de 1973. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

Una escena del Pessebre Vivent el Nadal de 1981: els actors que representen la fusteria de Natzaret són Elisabet Ferrarons, Francesc Fabra i Francisco Fernández. Mn. Daniel va fundar-lo el 1967. (Arxiu Parroquial de Sant Fost)

Finalment, vull dir que per a mi és molt joiós comprovar que la petita llavor del Pessebre Vivent que jo sembrava i regava i cuidava amb molt d'afany i il·lusió, ara ja dóna el fruit que esperava i tu em preguntaràs: quin és aquest fruit? Aquest fruit és que el Pessebre Vivent cada any es converteix en un altaveu molt potent i agradable que anuncia el missatge d'amor cristià del Naixement del nostre Salvador.

Pel que fa a Cabanyes, es tracta d'una església o bé d'una ermita?

Sens dubte que és una església, mai, però mai una ermita. Des del 1192 que fou consagrada com església parroquial sota al patrocini de Sant Cebrià sempre va tenir vida, feligresos, cementiri, rectoria i un rector que n'era el responsable. Però al segle XIX, per manca de feligresos, el Sr. Bisbe l'annexionà a la de Sant Fost, o sia que són dues esglésies portades per un mateix rector. El que passa és que alguns que desconeixen la història, quan veuen una església petita i enmig de la muntanya en diuen "ermita", però cal anar amb compte amb l'ús d'aquesta paraula.

Com retornà a viure l'església de Cabanyes?

Hem de reconèixer que en el 1961 l'església de Sant Cebrià de Cabanyes només la coneixien el caçadors i els boletaires, però l'any 1962, en desplomar-se l'absis de l'altar major amb un aiguat molt fort, un senyor que estimava molt Cabanyes (em refereixo al Sr. Josep-Lluís Batllori¹¹, que al Cel sigui) va començar a bellugar-se per salvar aquell gran tresor que tenim a Sant Fost, és a dir, aquella església romànica. Finalment va aconseguir de la Diputació i de la Generalitat (aquí amb la intervenció de l'Ajuntament de Sant Fost) un total de 1.250.000 pessetes per a començar, però els diners s'acabaren aviat i es pararen les obres.

I com s'acabaren les obres si no tenien diners?

Fou fruit d'un engany, tal com sona. En el 1984, el contractista Francesc Milà realitzà totes les obres, fins a l'últim detall, per un valor superior als 5.000.000.de pessetes perquè es va creure la paraula donada, públicament, per l'alcalde que hi havia aleshores i que després no va complir. De totes maneres el bon contractista mai no ha reclamat res. El 14 d'octubre del 1984, el Cardenal Narcís Jubany beneïa solemnement i amb gran assistència de feligresos totes les millors realitzades.

S'hi celebren alguns actes?

Cada any, des del 1978, l'Òmnium Cultural hi organitza un Aplec, concretament el tercer diumenge de setembre, perquè el dia 16 del mateix mes és sant Cebrià, patró d'aquella antiquíssima església. També durant l'any alguns van a casar-s'hi o batejar-hi algun infant o celebrar-hi alguna Primera Comunió, però molts que els agradaria celebrar-hi també algun acte dels esmentats, no hi van pel mal camí que hi ha. Realment és una pena que tractant-se d'un camí públic com és aquest estigui tan abandonat i això ja no depèn de nosaltres.

L'església de Cabanyes té alguna ajuda o projecte?

La resposta és ràpida: no té cap ajuda. L'ajuda més important és la gran col·laboració dels Amics de Cabanyes. Aprofito aquesta avinentesa per agrair, públicament i ben sincerament, l'ajut d'aquesta entitat que té una cura tan exemplar per a la conservació d'aquest tresor tan important de Sant Fost que en diem Cabanyes. També podem comptar entre els col·laboradors de Cabanyes en Pau Bergé que cada setmana obre l'església¹², la neteja, la vigila, hi ven llantions (sense cap interès) i atén

molt bé els que hi van. Actualment tenim un projecte: és d'instal·lar-hi l'electricitat amb un generador. No és fàcil, però altres coses més difícils hem obtingut.

Quines millores en general destacaria al poble en tots aquests 44 anys?

L'asfaltatge de tots els carrers, la il·luminació dels mateixos, la gran urbanització magnífica i exemplar de mas Lledó, la plaça de l'Església, anomenada oficialment del canonge Joan Rifà en memòria del nostre fill il·lustre de Sant Fost. Mereixen un record especial la construcció de quatre edificis: les escoles "Joaquim Abril", l'ambulatori, l'institut de secundària i l'Ateneu. No oblidem que les escoles les subvencionà una empresa que no tenia gaire simpatia per a alguns: LISAC. També podem recordar l'ampliació i modernització de l'Ajuntament i la carretera enquistanada del cementiri, que sempre que plovia quedava plena de fang i les rodes del cotxe de la funerària relliscaven i la feina era per arribar-hi.

Última pregunta: quins són els tresors de Sant Fost que Vostè considera més importants?

Jo els resumiria en quatre: l'ara romànica de l'antiga església de Sant Fost, consagrada en el 1141 i molt important per l'abundància d'inscripcions en català, tot i que el que li dóna encara més valor és que aquesta ara era una cornisa romana d'abans de Jesucrist; l'església romànica de Cabanyes consagrada en el 1192; l'antipendi de Sant Cebrià de Cabanyes, actualment en el Museu diocesà de Vic; i, finalment, un calze del 1582 de gran interès artístic i històric, l'única peça salvada de la profanació del 1936.

*Cabanyes, octubre 1984. El cardenal Jubany signa el llibre d'honor.
A la dreta, Mn. Daniel Monserdà, rector.*

Notes

- (1) Aquest biografia del santfostenc Joan Rifà i Prunés (1868-1912), canonge de la catedral de Barcelona, la va escriure juntament amb Jaume Rifà i Solé, l'any 1980.
- (2) Editat per la Parròquia de Sant Fost l'any 1982.
- (3) Va ser rector de Sant Fost entre 1936 i 1948. Mn. Daniel Monserdà va recollir les memòries d'aquest sacerdot en el llibre *Ara fa 50 anys. Memòries de Mossèn Salvador Balletbò i Duran*. Casal Parroquial, Sant Fost, 1986.
- (4) Llibre escrit per Tomàs de Kempis, escriptor i monjo alemany del segle XIV. Aquesta obra ha tingut una gran influència en l'Església catòlica i era usat per enfortir la vida espiritual dels religiosos, sacerdots i laics en general.
- (5) Josep Tomàs fou alcalde de Sant Fost entre 1962 i 1967.
- (6) Josep Molas i Rupelo havia estat alcalde de Sant Fost entre 1942 i 1952.
- (7) El Casal Parroquial de Sant Fost es va inaugurar el 13 de juliol de 1969.
- (8) Francesc Milà i Cuní.
- (9) La capella de Sant Antoni Maria Claret.
- (10) L'any 1967.
- (11) Va ser president honorari del Centre d'Estudis Santfostencs "Amics de Cabanyes" fins a la seva mort l'any 2002. Les gestions davant la Diputació de Barcelona les va iniciar l'any 1971.
- (12) Pau Bergé se n'encarrega des del mes de setembre de 2001. De l'octubre de 1997 fins al juliol de 2001 ho féu Camil Oset.